

ZDRAVSTVENI SUSTAVI

Međunarodna konferencija Inovativna zdravstvena inicijativa – iZ! 2012.

Međunarodna konferencija Inovativna zdravstvena inicijativa (iZ! 2012) održana u Rovinju od 12. do 14. listopada 2012. polučila je značajan uspjeh u sagledavanju specifičnosti budućeg razvoja zdravstvenih sustava. Naime, na iZ!-ju je sudjelovao 461 sudionik iz 17 zemalja, 344 gledatelja iz 25 zemalja konferenciju su pratili putem videoprijenosa internetom, održane su 33 prezentacije, a internetsku stranicu konferencije posjetilo je 1710 posjetitelja s ukupno 2923 posjeta. Budući da je skup imao i humanitarni karakter, Centru za palijativnu medicinu, medicinsku etiku i komunikacijske vještine zagrebačkog Medicinskog fakulteta donirano je 242.000 kuna kao potpora projektu „Čini dobro, osjećaj se dobro“. Prezentacije i videopredavanja dostupna su na stranici www.izi-conf.com

Inovativna zdravstvena inicijativa zamišljena je kao komunikacijska platforma za razmatranje zdravstvenih sustava i mjesto susreta onih koji promišljaju, ali i upravljaju njima, kazao je na skupu Sani Pogorilić, direktor Hrvatske udruge inovativnih proizvođača lijekova (*Croatian Association of Research-Based Pharmaceutical Companies – CARPC*).

To je važno zbog nekoliko razloga: zdravlje je značajan predmet društvenog interesa, zdravstvena skrb ključna je za održanje i unapređenje ljudskog razvoja, a inovacije u zdravstvu oblikovat će budućnost našeg društva i gospodarstva. I na koncu, ali ne manje važno, zdravlje oblikuje blagostanje nacije, istaknuo je Pogorilić te dodao kako nema univerzalnog odgovora koliko je potrebno izdvajati za zdravstvo, odnosno to je različito od zemlje do zemlje.

Niti u sustavima koji imaju održive sustave financiranja to nije statično, dodao je, nego se stalno prilagođava i iznalaze se inovativna rješenja, a u većini slučajeva odlu-

Konferencija Inovativna zdravstvena inicijativa, održana u Rovinju, polučila je značajan uspjeh u sagledavanju budućeg razvoja zdravstvenih sustava. Koncept skupa bio je govoriti o viziji ekonomike zdravstva, upravljanju demografskim šokom, učinkovitosti zdravstvenih sustava, održivosti financiranja, inovaciji i procjenama tehnologija. O svim tim temama govorili su vodeći svjetski i domaći stručnjaci kao i oni koji imaju odgovornost kreiranja zdravstvenih sustava. Na skupu je bio 461 sudionik iz 17 zemalja, 344 gledatelja iz 25 zemalja konferenciju su pratili putem videoprijenosa, održane su 33 prezentacije, a internetsku stranicu konferencije posjetilo je 1710 posjetitelja. U sklopu skupa, Centru za palijativnu medicinu, medicinsku etiku i komunikacijske vještine zagrebačkog Medicinskog fakulteta donirano je 242.000 kn.

Na konferenciji iZ! sudjelovali su i Rajko Ostojić, ministar zdravlja RH, Rusmir Mesihović, ministar zdravstva Federacije BiH, i Izet Aganović, izaslanik predsjednika Republike Ive Josipovića, koji je bio i pokrovitelj konferencije

ke se donose temeljem mogućnosti odnosno ovisno o tome koliko si država može priuštiti izdvajati za zdravstvo.

Učinkovitost i održivost zdravstvenih sustava

Koncept konferencije jest, naglasio je Pogorilić, govoriti o viziji ekonomike zdravstva, upravljanju demografskim šokom, učinkovitosti zdravstvenih sustava, održivosti financiranja, inovaciji te o procjenama zdravstvenih tehnologija. O svim tim temama u Rovinju su govorili vodeći svjetski i domaći stručnjaci kao i oni koji imaju privilegiju i odgovornost kreiranja zdravstvenih sustava. Svi zajedno, istaknuo je Pogorilić, razmjenom iskustva i mišljenja možemo pridonijeti poboljšanju zdravstvenih sustava jer danas je

Jelka Drašković i Sani Pogorilić, predsjednica i direktor Hrvatske udruge inovativnih proizvođača lijekova, koja je organizirala konferenciju na kojoj je sudjelovala 461 osoba iz 17 zemalja

vrijeme da kreiramo budućnost i postavimo smjernice za zdravstveni sustav s kojim želimo dočekati i živjeti 2020.

Jelka Drašković, dr. med., predsjednica CARPC-a, naglasila je da je porast ulaganja u zdravstvo u 20. stoljeću doveo do značajnog produženja životnog vijeka i poboljšanja kvalitete života ljudi, te posljedično snažnoga ekonomskog rasta država.

Međutim, većina zdravstvenih sustava danas se suočava s problemom raskoraka između rastuće potražnje za visokokvalitetnom zdravstvenom skrbi, prvenstveno zbog demografskih promjena, dostupnosti novih tehnologija i većih očekivanja bolesnika, te ograničenog novca u državnim proračunima. Uzimajući u obzir projekcije budućih troškova u zdravstvu koje

Ravnatelj HZZO-a prim. dr. Siniša Varga govorio je o ulozi HZZO-a i budućim potezima koji bi trebali dovesti do bolje i racionalnije zdravstvene skrbi

Edukacija i zdravlje zajedno čine takozvani ljudski kapital, poručio je Klaus-Dirk Henke, profesor na Tehničkom fakultetu u Berlinu

Ministar rada i mirovinskog osiguranja Mirando Mrsić bio je glavni predavač na panelu o demografiji starenja na kojem je sudjelovao i znanstveni novak Ivan Čipin sa zagrebačkog Ekonomskog instituta

Anita Filipović Sučić, dr. med. i njezini kolege iz HALMED-a te predstavnici CARPC-a na radionici za novinare govorili su o regulaciji farmaceutskog tržišta i novostima koje Hrvatsku očekuju ulaskom u Europsku uniju

Bivša ministrica zdravstva Ana Stavljenić Rukavina predstavila je Europski indeks zdravstvene zaštite

ukazuju na daljnji porast potrošnje u zdravstvu, i to značajno iznad stope gospodarskog rasta, te činjenicu da ekonomska kriza, koju mnogi procjenjuju kao najdublju od razdoblja velike recesije 30-ih godina prošlog stoljeća, uzrokuje dodatna ograničenja javnog novca za financiranje zdravstvenog sektora, nameće se potreba za hitnim i drugačijim, inovativnim rješenjima kako bi se osigurala ravnoteža kvalitete zdravstvene skrbi, njezine podjednake i primjerene dostupnosti građanima i istovremeno financijske održivosti zdravstvenih sustava, naglasila je dr. Drašković.

Inovativne tehnologije i zdravstveni ishodi

Danas znamo, dodala je, da je primjena inovativnih tehnologija (inovativnih lijekova i medicinskih proizvoda) izravno povezana s poboljšanjem zdravstvenih ishoda, s posljedičnim povećanjem radne sposobnosti i produktivnosti sta-

novništva te ekonomskim rastom i blagostanjem društva u cjelini. Međutim, smatra Drašković, za uspostavu održivih zdravstvenih sustava s visokokvalitetnom i dostupnom zdravstvenom skrbi potrebne su ne samo inovacije u terapiji primjenom inovativnih tehnologija, već i inovativna rješenja u organizacijskom ustroju i načinu pružanja zdravstvene skrbi koja će omogućiti osiguranje maksimalne vrijednosti za novac.

Inovativna rješenja su ta koja pomiču granice. Ona su vjerojatno jedini put za oblikovanje održivih zdravstvenih sustava u budućim desetljećima, važna su za osiguranje dobrog zdravlja i dugovječnosti naših građana, te čine vrijedan doprinos gospodarskom oporavku i prosperitetu našeg društva, istaknula je Drašković.

Govoreći o inovacijama, prof. Frank Lichtenberg, profesor poslovne ekonomije na Fakultetu za poslovanje Sveučilišta Columbia, predstavio je rezultate svojih stu-

dija koje su pokazale da kvaliteta dijagnostičkih postupaka, lijekovi i kvalitetni liječnici imaju pozitivan i statistički značajan učinak na očekivano trajanje života te da u sredinama gdje se inovacije brže usvajaju očekivano trajanje života brže raste.

U prvom ispitivanju, pokazatelj kvalitete dijagnostičkih postupaka oslikavanja, lijekova i liječnika gotovo uvijek su imali pozitivne, statistički značajne učinke na očekivano trajanje života. Očekivano trajanje života povećavalo se brže u državama u kojima se brže povećavao udio naprednih metoda dijagnostičkog oslikavanja pokrivenih zdravstvenim osiguranjem (Medicare), brže povećavala uporaba postojećih lijekova koje bolesnici uzimaju sami ili ih propisuju liječnici te brže povećavala kvaliteta medicinskih fakulteta koje su liječnici prethodno pohađali, istaknuo je prof. Lichtenberg. Između 1991. i 2004. godine, naglasio je, očekivano trajanje života pri rođenju produžilo se za 2,37 godina, a procjene ukazuju

Regulacija farmaceutskog tržišta i pridruživanje Europskoj uniji

Na iZ! konferenciji je održana i radionica za novinare na kojoj se govorilo o regulaciji farmaceutskog tržišta i novostima koje Hrvatsku očekuju ulaskom u Europsku uniju.

Danas farmaceutska industrija pripada u najreguliranije industrije u svijetu. Kontrolira se apsolutno svaki korak ulaska lijeka u sustav, od proizvodnje, preko laboratorijskih i kliničkih ispitivanja u sve četiri faze pa do stavljanja novog lijeka na tržište. No kontrola se nastavlja i tijekom cijeloga životnog vijeka lijeka, istaknuo je Velimir Šimičević iz CARPC-a.

Dodao je da su nositelji odobrenja dužni stalno pratiti i prijavljivati regulatornom tijelu bilo koju izmjenu vezanu uz lijek, od podataka o kvaliteti, djelotvornosti i sigurnosti pa do promjena administrativne prirode kao što su, primjerice, promjena dobavljača ili kutije proizvoda. Nakon pet godina života lijeka provodi se obnova registracije, a postupak ponovno uključuje dokumentaciju o sigurnosti, učinkovitosti i kvaliteti lijeka te slijedi nova evaluacija od regulatornog tijela, nakon čega se izdaje rješenje na pet godina. Proces stavljanja lijeka na tržište je dugotrajan i skup, naglasio je Šimičević, a djelomičan razlog je što regulatorna tijela stalno pred farmaceutsku industriju stavljaju nove zahtjeve kvalitete. Primjerice, za jedan lijek koji se želi staviti na tržište opseg potrebne dokumentacije je 4100 registratora, odnosno 1,85 milijuna stranica ili oko 230 metara, odnosno 1000 kilograma papira.

Govoreći o procesu odobravanja inovativnih lijekova u Hrvatskoj, Anita Filipović Sučić, dr. med., voditeljica Odsjeka za regulatorne poslove u Agenciji za lijekove i medicinske proizvode (HALMED), istaknula je da je u Hrvatskoj trenutačno oko 4000 važećih odobrenja za stavljanje lijeka u promet. U EU lijekove također odobravaju nacionalne agencije za lijekove, dodala je, a u specifičnim slučajevima odobrenje izdaje Europska komisija (EMA) na temelju mišljenja Europske agencije za lijekove, što se naziva centralizirani postupak davanja odobrenja.

Inovativni lijekovi se u EU najčešće odobravaju kroz centralizirani postupak kako bi što brže došli do pacijenata s obzirom da tako izdano odobrenje počinje istodobno vrijediti za sve države članice, naglasila je dr. Filipović Sučić.

Trenutačno, inovativni lijek može biti odobren u HALMED-u na dva načina. Jedan obuhvaća davanje odobrenja po pojednostavljenom postupku i primjenjuje se ako je lijek prethodno odobren u EU po jednom od zajedničkih postupaka odobravanja. Drugi način obuhvaća samostalan pregled opsežne dokumentacije o lijeku koju ocjenjuju dva tima stručnjaka iz HALMED-a: ocjenitelji dokumentacije o kakvoći lijeka koji provjeravaju sastav, proizvodnju i stabilnost lijeka te ocjenitelji nekliničkog i kliničkog dijela dokumentacije o lijeku u kojoj se opisuju ispitivanja provedena na životinjama i ljudima te dokazuju djelotvornost i sigurnost primjene lijeka.

na to da je tijekom tog razdoblja povećana uporaba naprednih tehnologija oslikavanja povećala očekivano trajanje života za 0,62 do 0,71 godinu, a primjena novijih lijekova na recept za 0,96 do 1,26 godina. Pad prosječne kvalitete medicinskih fakulteta koje su liječnici prethodno pohađali, naglasio je, skratila je očekivano trajanje života za 0,28 do 0,47 godine. Lichtenberg je također rekao da iako su zemlje s većim povećanjem kvalitete dijagnostičkih postupaka, lijekova i liječnika imale veće produljenje očekivanog trajanja života, nisu imale veće povećanje zdravstvenih troškova po glavi stanovnika.

Razlog može biti taj što noviji dijagnostički postupci i lijekovi, iako skuplji od onih starih, mogu smanjiti potrebu za dodatnim skupim liječenjem. Nedostatak korelacije u raznim zemljama između medicinskih inovacija i porasta troškova nije do-

sljedan, imajući u vidu da je napredak medicinske tehnologije pridonio povećanju ukupnih zdravstvenih troškova u SAD-u, naglasio je prof. Lichtenberg.

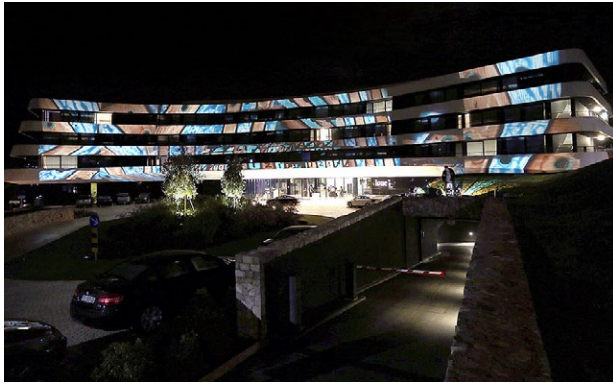
Demografsko starenje – izazov za sustave u zdravstvu

Na konferenciji se raspravljalo i o demografskim trendovima, a Ivan Čipin, znanstveni asistent na zagrebačkom Ekonomskom fakultetu, naglasio je da je demografsko starenje već danas, a još više će biti u budućnosti, izazov i problem s kojom će se Hrvatska morati znati suočiti. Hrvatsko stanovništvo se nalazi među deset najstarijih svjetskih populacija, a udio starijih u ukupnoj populaciji kontinuirano raste. Posebno brzo raste udio najstarijih starih (starih 80 i više godina), istaknuo je Čipin.

Produljenje očekivanog trajanja života pri rođenju u Hrvatskoj i

drugim razvijenim zemljama za više od 30 godina jedno je od najvećih ekonomskih, zdravstvenih i socijalnih dostignuća u posljednjih stotinu godina. U posljednje vrijeme očekivano trajanje života pri rođenju u Hrvatskoj se povećava prosječno za dva do četiri mjeseca godišnje, dok se očekivano trajanje života za osobe u dobi od 65 i više godina povećava prosječno godišnje za jedan do dva mjeseca. Takav tempo porasta je na razini europskog prosjeka, no on je nedovoljan za brzo dostizanje razvijenih europskih zemalja. S tim tempom povećanja očekivanog trajanja života Hrvatskoj bi trebalo dva do tri desetljeća za dostizanje današnjih razina onih europskih zemalja u kojima je očekivani životni vijek najdulji, naglasio je Čipin.

Istovremeno, dodaje, temeljeno na anketnim podacima, samoprocjena zdravstvenog statusa i prisutnost

Tijekom trajanja skupa, fasada rovinjskog hotela Lone, u kojem je smješten kongresni centar, inovativno je iluminirana bojama konferencije

Kako konferencija nije imala komercijalni karakter, inovativni proizvođači lijekova u članstvu CARPC-a na izložbenim su panoima predstavili svoje humanitarne i javnozdravstvene projekte

kroničnih bolesti među hrvatskom populacijom stavlja Hrvatsku na europsko dno. Stoga bi jedan od glavnih ciljeva javnog zdravstva, smatra, trebao biti povećanje godina zdravog života populacije, što neće imati učinak samo na živote pojedinaca produljujući im vrijeme proživljeno u dobrom zdravlju, već će pridonijeti i smanjivanju troškova zdravstvenog sustava.

Ljudski kapital

Klaus-Dirk Henke, profesor na Tehničkom fakultetu u Berlinu, član Savjetodavnog odbora njemačkog Ministarstva financija i stručnjak za područje zdravstvene ekonomike, javnih financija i europskih integracija, istaknuo je da bismo, umjesto da govorimo o potrošnji u zdravstvu, trebali razgovarati o ulaganju u zdravstvo u svrhu poticanja razvoja i produktivnosti.

Edukacija i zdravlje zajedno čine takozvani ljudski kapital. A ekonomisti svakako nisu jedini koji ljudski kapital smatraju najvažnijom pokretačkom silom za daljnji razvoj i bolju kvalitetu života. Povećati godine zdravlja važan je cilj svake zemlje. Europska komisija zahtijeva dvije dodatne zdrave godine života za više od 500 milijuna Europljana. Što se tiče globalizacije i konkurentnosti na međunarodnoj razini, zdravstveni status populacije (a isto vrijedi i za kvalitetu obrazovanja) parametar je konkurentnosti. To vrijedi i za odnose među regijama. Zdravo starenje dio je tog pristupa, ali društvo ne bi trebalo zanemariti

ni mlade stanovništvo, koje je, općenito gledajući, produktivnije od starijeg dijela populacije, naglasio je prof. Henke.

Ministar rada i mirovinskog osiguranja Mirando Mršić na konferenciji je naglasio da Hrvatska u prosjeku ima samo 43% mladih koji završe srednju strukovnu školu u četverogodišnjem trajanju, a 49% mladih iz trogodišnjih škola uspije pronaći posao u okviru koga koriste znanja stečena tijekom obrazovanja. Naš je cilj stvoriti prilagodljiva, efikasna i pravovremena rješenja za obrazovne potrebe, a ključna je pretpostavka za ostvarenje tog cilja da planiramo obrazovanja koja će pratiti i podupirati strateške ciljeve regionalnoga i industrijskoga razvoja te razvoja zajednice. Briga za razvoj ljudskih potencijala u Hrvatskoj nužna je za razvoj i većega blagostanja jer svaki napredak počinje investiranjem u ljude i davanjem prilika njihovim znanjima, poduzetničkim porivima i inovacijskom potencijalu, naglasio je ministar Mršić.

Sveobuhvatnost, dostupnost i solidarnost imperativi u zdravstvu

Ravnatelj HZZO-a prim. dr. Siniša Varga govorio je o ulozi HZZO-a i budućim potezima koji bi trebali dovesti do bolje i racionalnije zdravstvene skrbi. Zdravstveni sustav treba postati kvalitetan sustav dostupan svima, temeljen na principima sveobuhvatnosti, dostupnosti i solidarnosti. Misija HZZO-a je racionalno investirati novac svojih osiguranika

u kvalitetan i efikasan zdravstveni servis i programe koji će pridonijeti ciljevima, a to je dodati godine životu i životu godine, rekao je Varga dodajući kako će im u ostvarivanju tih ciljeva pomoći informatizacija i eZdravstvo.

Bivša ministrica zdravstva Ana Stavljenić Rukavina predstavila je Europski indeks zdravstvene zaštite potrošača koji izrađuje švedska organizacija za analizu i informacije o zdravstvenoj skrbi *The Health Consumer Powerhouse* (HCP). Istraživanje HCP-a provodi se u 35 europskih zemalja i Kanadi unatrag šest godina i temeljeno je na 42 indikatora podijeljenih u podskupine. Rezultati daju pacijentima odgovore na niz pitanja temeljem kojih mogu donositi odluke, a zdravstvenoj administraciji koja formulira zdravstvenu politiku smjer gdje treba učinkovitije postaviti prioritete.

Hrvatska je u istraživanje uključena od 2008. godine i možda je dobar primjer kako javnost može potaknuti sustav u postavljanju prioriteta za poboljšanje kvalitete usluga. Izvještaj za 2012. godinu pokazao je da je Hrvatska izraziti lider u dijelu transplantacija i primjene elektroničkog recepta, vrlo dobra u dijelu preventive, prava pacijenata i liječenja dijabetesa, te je na skali 35 zemalja zauzela 17. mjesto, što je znatno bolje no prethodnih godina, rekla je A. Stavljenić Rukavina.

Andreja Šantek,
predsjednica Zbora medicinskih i
zdravstvenih novinara
Hrvatskog novinarskog društva